

Activiste Natallia keert vanuit het veilige Nijmegen ongerust terug naar Rusland: 'Ik val op vrouwen, daar kan ik niet over praten'

De Russische mensenrechtenactiviste Natallia Donskova kreeg drie maanden bescherming in Nijmegen. Binnenkort vliegt ze terug naar huis, en daarmee naar nieuwe regels die haar in gevaar brengen.

Bettine Winters 22-12-20, 18:35

Samenleven met een vrouw is nu te gevaarlijk. Lesbische vrouwen zijn vaak getrouwd en hebben kinderen en ontmoeten stiekem andere vrouwen

Nataliia Donskova

Zorgen over haar veiligheid heeft ze altijd wel, maar Nataliia Donskova stapt straks helemaal een ongewisse tijd in. Dan vliegt ze van Nijmegen terug naar huis, naar Rusland, waar de overheid nieuwe regels in de maak heeft waardoor ze in de gevangenis kan belanden.

De 37-jarige Donskova is sinds 1 oktober in 'shelter city' Nijmegen om te leren van Nederland en een adempauze te nemen van haar werk als mensenrechtenactiviste en journalist. Ze schrijft over zwangere vrouwen en jonge moeders in de Russische gevangenis en de LHBT-gemeenschap in haar land. „Ik focus me op discriminatie en sociale stigma's.”

De Nijmeegse rust doet haar goed, zegt ze. „Het is hier veilig, ik vind de stad leuk en het weer is goed. Ik kom uit een plaats waar het nu -15 graden is. Voor mij is het hier zoals in de zomer.” De bedoeling van het verblijf in de stad is dat ze straks opgeladen verder kan gaan met haar werk.

Bevorderen van homoseksualiteit

Er is nog genoeg te doen, vertelt ze. Met kinderen praten over seksualiteit is verboden en er is een 'homopropagandawet' die het 'bevorderen van homoseksualiteit' verbiedt. Wie niet-hetero is, neemt risico's door daar open voor uit te komen en samenleven met iemand van hetzelfde geslacht is niet verboden, maar toch ondenkbaar. Dat raakt haar persoonlijk.

„Ik val op vrouwen. In woon in een stadje in het zuiden van Rusland, bij mijn ouders. Ik kan daar niet open praten over mijn geaardheid, al verberg ik het ook niet. Ik wil dat homoseksualiteit geaccepteerd wordt en dat het leven van mij en mijn vrienden verbetert, zodat we in de toekomst niet meer in angst hoeven te leven.”

Liever nog ziet ze dat homohuwelijk wordt toegestaan in Rusland en dat getrouwde homostellen daarmee rechten verwerven die getrouwde stellen ook hebben. „Samenleven met een vrouw is nu te gevaarlijk. Lesbische vrouwen zijn vaak getrouwd en hebben kinderen en ontmoeten stiekem andere vrouwen.” Niet dat dat zo eenvoudig is: „Het is moeilijk om met een LHBT-status een partner te vinden.”

Nataliia Donskova is de elfde gast die Nijmegen opneemt als shelter city. De stad wil een toevluchtsoord zijn voor mensenrechtenverdedigers die het in eigen land moeilijk hebben, omdat hun strijd wordt tegengewerkt. In Nijmegen krijgen ze drie maanden opvang en veiligheid en worden ze getraind. De stad doet sinds 2015 mee aan het project, waaraan ook elf andere Nederlandse steden meedoen. Eerder waren milieuactivist William uit Oeganda en homorechtenvoorvechter Mary uit Zimbabwe.

Buitenlandse steun gecriminaliseerd

Voor haar werk is Donskova, zoals zoveel activisten en organisaties, afhankelijk van financiële steun uit het buitenland. Ze kan niet zonder, maar Rusland probeert dit soort bewegingen aan banden te leggen door steun uit het buitenland te criminaliseren. Sinds 2012 wordt iemand die met buitenlandse steun werkt geregistreerd als 'buitenlandse agent'. Voor een Rus staan die woorden gelijk aan 'spion' of 'landverrader' volgens Amnesty International.

Donskova: „Ik heb mijn ouders geprobeerd uit te leggen wat ik doe en wat de risico's zijn. Nu denken ze dat ik een crimineel ben. Mijn zus is getrouwd en begrijpt ook niet goed wat ik doe. Mensen hebben tijd nodig om homoseksualiteit te accepteren, want het is niet hun ervaring. Ze begrijpen het niet en gaan het daarom uit de weg.”

Gevangenisstraf

Natallia Donskova © Paul Rapp

Vorige maand zijn de regels voor deze 'buitenlandse agenten' aangescherpt. „En heel recent, op 11 december, zijn er nog meer maatregelen afgekondigd. Wie geld uit het buitenland ontvangt om alleen maar te schrijven over sociale kwesties in

Rusland, kan daarvoor een gevangenisstraf van twee jaar krijgen. Mijn collega's en ik dus ook. De nieuwe regels zijn nog niet van kracht, maar ze lijken er dit jaar nog te komen. Er verandert nu veel en de druk wordt opgevoerd. Het is beangstigend.”

Toch denkt ze er niet over om met haar werk te stoppen. Al weet ze niet hoe het verder moet. Ze gaat erover praten met haar activistische vrienden en collega's als ze volgende week terug is in het koude Rusland. „Ik wil het niet, maar misschien moet ik op een dag Rusland verlaten.”